

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS STATYBOS ĮSTATYMO NR. I-1240 KETVIRTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 22¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO NR. XIV-462 PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽIMTUMO ĮSTATYMO NR. XII-2470 IV SKYRIAUS PAVADINIMO, 55, 56, 57, 60 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 59¹, 59² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO NR. XIV-463 PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO PAPILDYMO 362¹ STRAIPSNIU IR 589 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-464 PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. IX-2112 40¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-465 1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. I-1336 PAPILDYMO 15¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTŲ (toliau – Projektai)
(TAP-21-1533) (TAIS Nr. 21-30492(2))**

2021-11-08 Nr. NV-
2779

Vilnius

Įvertinę Projektų atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 4 dalyje yra nustatyta, jog „teisės aktai, keičiantys ar nustatantys naują ūkio subjektų veiklos ar jos priežiūros teisinį reguliavimą, paprastai įsigalioja gegužės 1 dieną arba lapkričio 1 dieną, *tačiau visais atvejais ne anksčiau kaip po trijų mėnesių nuo jų oficialaus paskelbimo dienos*“. Projektuose siūloma pakeitimų įsigaliojimo data yra 2022 m. sausio 1 d. Pastebime, kad tokia teisinio reguliavimo įsigaliojimo data neatitinka minėtos Teisėkūros pagrindų įstatymo nuostatos. Projektais siūlomais pakeitimais nustatomas iš esmės skirtingas nei Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. birželio 29 d. priimtuose įstatymuose įteisintas statybininkų tapatybės identifikavimo mechanizmas, be to, teikiant Projektų įsigaliojimo datą turėtų būti įvertinta ir Įstatymų projektų svarstymo ir priėmimo Lietuvos Respublikos Vyriausybėje bei Lietuvos Respublikos Seime procedūros ir trukmė. Siekiant, kad būtų pradėtas įgyvendinti dabar Projektais siūlomas skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodo išdavimas, susietas su turimais Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau - Fondo valdyba) duomenimis, Projektai turėtų būti priimti iki 2021 m. gruodžio 31 d., tačiau juose tikslinga būtų nustatyti vėlesnį naujų nuostatų įgyvendinimo pasirengimą užtikrinantį įsigaliojimo terminą (kad būtų laiku priimti Vyriausybės ir Fondo valdybos tvirtinami įgyvendinamieji teisės aktai, atlikti Fondo valdybos informacinės sistemos tobulinimo, Mokesčių mokėtojų registro pritaikymo, mobilių programėlių sukūrimo ir kiti reikalingi veiksmai).

2. Dėl Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 ketvirtojo skirsnio pavadinimo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 22¹ straipsniu įstatymo Nr. XIV-462 pakeitimo įstatymo projekte (toliau – Statybos įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 papildymo 15¹ straipsniu įstatymo projekte (toliau – VSDĮ projektas) vartojamos nuostatos „skaidriai *dirbančio* asmens indentifikavimo kodas“, pastebime, kad VSDĮ projekto 15¹ straipsnio pavadinime vartojama nuostata „skaidriai *dirbančiojo* asmens

identifikavimo kodas“, o Statybos įstatymo projekte įvedamas klaidinantis trumpinys „skaidriai dirbančio ID“, nors pagal formuluotėse vartojamą nuostatą tikslesnis būtų trumpinys „skaidriai dirbančio *asmens* ID“, o jei siekiama trumpinti nuostatą „identifikavimo kodas“, tuomet svarstyti analogiško trumpinio, kaip ir VSDĮ projekte, įvedimas. Siekiant nuostatų aiškumo ir tikslumo, siūlome minėtų nuostatų vartojimą suderinti tarpusavyje.

3. Statybos įstatymo projekte, VSDĮ projekte ir Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 IV skyriaus pavadinimo, 55, 56, 57, 60 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 59¹, 59² straipsniais įstatymo Nr. XIV-463 pakeitimo įstatymo projekte (toliau – Užimtumo įstatymo projektas) nustatomas reikalavimas asmenims turėti skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kode (toliau – Kodas) užšifruojamus duomenis, nurodytus Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 15¹ straipsnio 8 dalyje, pagrindžiančius dokumentus, tuo atveju, kai Kodas negali būti suformuotas, neapibrėžiant sąlygų ar nenurodant konkrečių aplinkybių, kurioms esant Kodas negalėtų būti suformuotas. Tokia nuostata suponuoja neapibrėžtumą ir įstatymų nuostatų interpretavimo galimybę jas taikant, pavyzdžiui, nėra aišku, kokiais atvejais ir koks subjektas turėtų patvirtinti, kad Kodas negali būti suformuotas, ar jis negali būti suformuotas tik laikinai dėl duomenų gavimo ar mainų terminų, kaip teigiama Projektų aiškinamajame rašte, ar galimos ir kitos priežastys, dėl kurių apdraustasis asmuo ar komandiruotas užsienietis iš viso gali neturėti Kodo arba vengti jo išdavimo. Pastebime, kad VSDĮ projekto nuostata, kad Fondo valdybos direktorius nustato Kodo formą, jo išdavimo ir panaikinimo tvarką, reiškia procedūrinį reglamentavimą, tačiau reikalavimai ūkinę veiklą vykdančioms asmenims, turintys poveikį ūkinės veiklos vykdymui, už kurių pažeidimą numatytos ir sankcijos, turėtų būti aiškiai nustatomi įstatymais.

4. Statybos įstatymo projektu nauja redakcija dėstomo įstatymo 22¹ straipsnio 3 dalyje siūloma nustatyti, kad statytojas (užsakovas) arba jo įgaliotas rangovas turi nustatyti kitų statybvietėje esančių asmenų, kurie nenurodyti šio straipsnio 1 dalyje, identifikavimo priemonę ir jos išdavimo tvarką. Siūlome papildomai įvertinti siūlomą reguliavimą, nes identifikavimo priemonės išdavimo tvarka, kuri galėtų būti taikoma kitiems subjektams, neatsiejama nuo pasirinktos identifikavimo priemonės, pavyzdžiui, pasirinkus asmens tapatybės patvirtinančio dokumento pateikimą, išdavimo tvarkos nustatymo reikalavimas būtų nepagrįstas.

5. Pastebime, kad Statybos įstatymo projektu lieka neregamentuotas statybvietėje esančių asmenų identifikavimo tvarkos taikymas ar netaikymas ūkio būdu vykdomų statybos darbų organizavimo atveju, kai darbus vykdo pats statytojas (savininkas). Statybos įstatymo 2 straipsnio 86 dalyje apibrėžiama *statyba ūkio būdu – statybos organizavimo būdas, kai statybos darbai atliekami ir statinys sukuriamas statytojo rizika, nesudarius statybos rangos sutarties, naudojant tik statytojo darbo jėgą*. Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes ir siekiant išvengti nuostatų interpretavimo taikant, siūlome įvertinti papildomų nuostatų poreikį, šiuo aspektu papildyti Projektą ir (ar) Projektų aiškinamąjį raštą.

6. VSDĮ projektu teikiama 15¹ straipsnio 1 dalies 4 punkte ir 2 dalyje pateikiama nuoroda į Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 62 straipsnio 7 dalyje ir (ar) 103 straipsnio 2 dalyje nustatytą tvarką nėra tiksli, nes minėto įstatymo 103 straipsnio 2 dalies nuostata nukreipia į įstatymo 62 straipsnio 7 dalyje nustatomą tvarką. Siūlome tikslinti formuluotę ir vengti ydingo rato. Be to, siekiant nuostatų apibrėžtumo, siūlytume papildomai įvertinti galimybę VSDĮ projekte įvardyti subjektus ir vartoti „darbdavio“ sąvoką, kuri vartojama ir minėto įstatymo 62

straipsnio 7 dalyje, pavyzdžiui, kad informaciją apie įdarbintą arba atsiųstą laikinai dirbti užsieniečių teikia darbdavys Lietuvoje, pas kurį užsienietis įdarbinamas arba atsiunčiamas laikinai dirbti. Ši pastaba taikytina ir Užimtumo įstatymo projekto 4 straipsnyje keičiamo įstatymo 56¹ straipsnio 3 dalies nuostatai, juolab, kad keičiamame įstatyme jau yra vartojamos nuostatos „darbdavys“ ir „įmonė“ (Užimtumo įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje įsivedamas trumpinys - „įmonė“, 56 straipsnio 7 dalyje įvedamas trumpinys „priimančioji Lietuvos įmonė“).

7. Siekiant apibrėžtumo, VSDĮ projektu teikiama 15¹ straipsnio 2 dalies nuostata „draudėjų pageidavimu po to, kai“ turėtų būti keičiama konkretų veiksmą ir jų seką apibūdinančiais žodžiais, pavyzdžiui, formuluojama „draudėjui pateikus prašymą Fondo valdybos direktorius nustatyta tvarka“ ar pan. Pastebime, kad nuostatos „pageidauja“ turinys neatskleistas ir dėl to kartu turėtų būti tikslinama VSDĮ projektu teikiama 15¹ straipsnio 7 dalies formuluočių, aiškiai apibrėžiant išduoto Kodo pateikimo atvejus, nes nuostata „jį naudoja, kai patys pageidauja“ neturi teisiškai įpareigojančios galios, todėl neturėtų būti nustatoma įstatyme.

8. VSDĮ projektu teikiama 15¹ straipsnio 6 dalies nuostatai „galima patikrinti viešai ir neatlygintinai prieinamomis priemonėmis“ trūksta apibrėžtumo, nes neatskleistas viešai prieinamų priemonių, kurios turimos šiuo atveju omenyje, turinys, kuris galėtų būti detalizuojamas poįstatyminiu teisės aktu. Be to, toje pačioje nuostatoje tame pačiame kontekste vartojama ir kita nuostata „duomenų tikrinimo priemonės“. Siūlome nuostatas tikslinti ir derinti tarpusavyje.

9. Siūlome papildomai įvertinti poreikį Užimtumo įstatymo projekto nauja redakcija dėstomo įstatymo 55 straipsnyje nurodytoms institucijoms iki pakeitimų įsigaliojimo priimti jų veiklą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimus, susijusius su skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kontrolės vykdymu, ir tokia įgyvendinimo nuostata pildyti Užimtumo įstatymo projekto 8 straipsnį.

10. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso papildymo 362¹ straipsniu ir 589 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIV-464 pakeitimo įstatymo projekto (toliau – ANK projektas) nauja redakcija dėstomu įstatymu keičiant kodekso 96¹ straipsnį, vartojama nuostata „kiti atsakingi asmenys“, kurioje konkrečiai neįvardijami subjektai, kuriems šiuo atveju numatoma atsakomybė būtų taikoma. Siekiant apibrėžtumo, siūlytume nuostatą sukonkretinti.

11. ANK projektu keičiamame kodekso 362¹ straipsnyje vartojama sąvoka „darbuotojas“, tačiau jos santykis su statybviete išlieka neapibrėžtas, todėl, siekiant nuostatos taikymo aiškumo, siūlome formuluočių tikslinti.

12. Siūlome patikslinti Projektų aiškinamojo rašto pavadinime netiksliai nurodytą teikiama Mokesčių administravimo įstatymo pakeitimo projekto pavadinimą, o taip pat 5 punkte patikslinti prieštarigus teiginius, kad kodo įvedimas „neapsunkins smulkaus ir vidutinio verslo“, nes didėjanti administravimo našta verslui visgi laikytina neigiamos reguliavimo pasekmėmis.

Teisės grupės patarėja

Tatjana Knyzienė